

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 1848 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

	PEREPLATU:
Three cents a copy.	Подписка на три цента.
One year \$ 7.00	На рік \$ 7.00
Six months \$ 3.75	На пів року \$ 3.75
Three months \$ 2.00	На три місяці \$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:	В Україні та в Заграниці:
One year \$10.00	На рік \$10.00
Six months \$ 5.00	На пів року \$ 5.00
Three months \$ 2.75	На три місяці \$ 2.75

За оголошення реклама не відповідає.

Tea. "СВОБОДА", Montgomery 5-0498. Tea. Y. H. C.: Montgomery 5-1838.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Америка стоїть позаду багатьох європейських держав на одному дуже важливому суспільному полі. Її соціальне забезпечення робітника в часі безробіття, старості, нещастя чи каліцтва, себто тоді, коли робітник не може працювати й заробляти на свій прожиток і на виживлення своєї родини.

Як тут це далеко до зрозуміння тих так важких справ, видно найкраще по заяві ньюйорського губернатора Рузвельта в справі забезпечення безробітних. Рузвельт запевняє, що доложити усіх старань, щоб ньюйорська легіслатура зайнялася цєю справою, та щоб вибрана комісія, яка виготовляла би відповідний проект. Разом з тим він уважав за відповідне зазначити, що його назвуть за спробу такої реформи "большевиком". Виходить, що треба в Америці певної дози "героїства", щоб, будучи губернатором, відважитися на того рода пропозиції. І мабуть тому наслал Вільям Грін, президент Американської Федерації Праці, Рузвельтові спеціальну подяку за його зацікавлення в користь поліпшення долі робітників.

Та якби там не було, а такі треба дати губернатору Рузвельтові признання за те, що рушив справу соціального забезпечення за місця, бо за його адміністрації вже вийшло в життя забезпечення з причин старості. Не є воно вдовольняюче, але все ж таки зроблено ним початок до дальших реформ, з яких тепер приходить на чергу забезпечення непрацюючого робітника зприводу безробіття.

Справа того забезпечення є дуже складна. По большевицьки можна би розв'язати її дуже легко, але з тої розвязки був би такий хосен, як його мають робітники у совєтських царств. На фондах, з яких оплачуватиметься це забезпечення, складаються плати, які треба буде стягнути від держави, згл. стейтів, а далі від пращадців і робітників. Головною ходою про те, щоб львівної часті того тягару не скинено на плечі робітників, бо фабриканти старатимуться всіма силами звільнити себе від оплат, а коли вже прийдеться їм платити, зматимуть до того, щоб ріжними штучками стягати ті плати з робітничої заробітної плати.

Тому організованому робітництву треба не тільки домогтися постановлення у політичній платформі партії справи соціального забезпечення непрацюючих і за безробіття, старості, каліцтва чи нещастя, але разом з тим треба добре слідити за проектами, які будуть предложені легіслатурам до ухвалення.

Д. МАРКОВИЧ.

"ВЕСНА"

(Малюнки з життя 1870-тих років).

Одного дня натомилися во-ток, а в мамі аж два. От ні перед вечером пішли у працювати по своєму — купувати людську працю, продають зроблене людьми, та грошівика копанка, мабуть це заші у кишеню кладуть... Ще кріпшавка робилася?

— Так, це все це за діда. Бачу, бачу... Наймачка, того вже не зробіть, то тільки раби могли робити, мабуть тисячами їх гонили суди? Ані які околи зародились...

— А у вас дамо нічого такого нема, бумо?

— Ні, може колись се й було. Мій дід на Полтавщині жив, а батько переселенець у херсонських степях... Без сумніву і дід, а може і батько були такі-ж як і ваші... мучительні раби.

— Скажіть, коли се вам не шкодить, то ваші родичі, які живі ваш батько, мати, сестри, або брати?

— А нащо воно вам?

— У мене є ціл, я про се думала раніше...

— Ну, то се і я інша річ, як думали, як вам потрібно — то я мушу розказати. Є у мене батько і мати, обоє живі — здорові, є два брати, один старший, а один ще хлопчик, маю се сестру. От і усе.

— Шож вони роблять?

— От тоби то! А нічого. Дать добре, смачно, сплять скільки мога, хозяться, а вониж багаті, у батька є ма-

ми окремі...

— Ви не сердайте на мене, я ні сестри ні вас не осуджую, крию Боже. Таке усіх житте.

— Ні, не всіх... А як лю-сильте вашу сестру?

— Люблю.

— А батька і матір любите?

— Я всіх люблю... Як би вам сказати по правді: коли я не думаю, розумлю мовля, а живу я спогодилами дитинчати — як і усіх страшно люблю, а як почну робити як вони живуть, що робять — одвертається моє серце... А взагалі — проміж нас нічого нема, ми окремі...

Лев Ясичук.

ЗАСОБИ НА ЗНИЩЕННЯ УКРАЇНЦІВ.

Незавдядя доля всіх нас національних меншостей, / Воли здані на добру волю, на ласку своїх господарів. А вже жадливі становили такого народу, який споківно заселює зсмаю, який осявляв її своєю кровю, навів своїм духом, який є на тій землі природним господарем, а остався у ролі меншості — через черноризну сподуку з землями політичних нахажників. Його не тільки охоплює туга за волею, не тільки палить сором від настирлих питань "чому", але й гнів на всіх і вся, що причиною до відвертання такого статусу, не говорячи про лють проти всіх, що намагаються такий стан скріпити.

Безперечно, що прямо фізичного болю мусять знайти український народ у відносінах, про які 22 липня 1930 говорив в палаті лордів у Лондоні на нараді "Міжпарламентарної Унії" голова найбільшої української партії в Галичині, д-р Дмитро Левинський: "Витворився осяток безгладу, який стан, що справжня переважаюча більшість українська попала в положення меншості, а справжній меншості в етнографічній українській території грає роль як має всі права більшості".

Очевидно, що відповідні до цієї питання не дає й не дасть ніяка "Унія". Ібо жодні так сам народ у своїй організованій свідомості сучасного статусу, миті зі сиріби.

Однак всі ті мори, яких уживають завоювання, не дають їм вдовольнення. Як дотеперішні "успіхи" стоять під знаком запиту будучини. Незадовольнений розумний президент Чехо-Словацької республіки, Масарик, журналістам, що "теперішню добу державна нація не в силі засмислювати меншин, а крім того це не будувати по дусі гуманізму", а далі, що "сьогоднішній держави не можна уважати національною одиницею, бо держава це тільки громадське тіло, в якому всі громадяне зв'язані спільними інтересами". Не входить в те, що такі розумні теорії має Масарик тільки для свату, як промовити слова; не входить в те, чи ріжні національні складники держав кінця XIX століття дійсно зв'язані

спільними інтересами, треба відповісти, що в Польщі навіть такі слова видавалися як "злочинна зрада" національних інтересів. Бо тут панувала теорія. На прелюдний жаль — живемо в часі, що не дається винищити народів як миши чи шурі. Хіба треба піджоджати на відповідну жагуду; коли ні — то створити її.

В останньому тижні (останні дні липня й перші дні серпня ц. р.) виринули в Польську пресу проекти, які можна й треба зніщити українство на його землях. Представили їх по черзі, щоб наші браття могли орієнтуватися, що як ріжними дорогами можна йти до одної цілі, очевидно тоді, коби так на дорозі не було ніяких перешкод.

Вірвали Українців все це більше на свої землі, але безгладий польський інтерес вимагав, щоб Польки мали чисельну перевагу над Українцями. Тому, що нібито "цивілізація й культура заводи, а гість видає прямо противні наслідки, треба по відновленні рецепти зсмаю польських філварків скоюмувати в Польки, а це захопити "зручності" римо-католиків, що живуть у мішаних подружжях, признавати до польської нації та при перелісі по-давати себе за Польків і ставити домагаючи польського наваження в школах. Ось куди нема тут справді нічого нового такого, щоб Польки ще до тепер не робили би. Замість тільки те, що такі науки треба все це нагадувати по одинаці, роках-істнування польської держави. На щастя ця рецепта польського політичного табору, що називає себе національно-демократичним, не сягає ще задалеко і не домагається наразі розпачування, викуплення, чи виласнення українських моргів, "господарств".

Однак для певності безпеки буде не пригнати, що така оця ніколи Полькам не приде, якщо нам прийшлося ще до шовців так спільно по-бути в польській "демократичній" республіці.

Та все таки — позбавлення українського населення землі й повільне вигонження його не далиб ще польському, пан-

ству певності, що Українці будуть причиною до за-скріплення того "панства". Вирвали польська цивілізація "приміне" на Українці — вірають асерольські будівничі — але це нічого не допоможе; вирвали "Міквені" стоїть значно вище від Шевченка, а Сенкевичів від Франка. — Кажуть вони у своїх газетах. Але що з того, коли, в громадській релі переходять вивески Іваї, освіченого на Шевченковій поезії, що просявляє гайдамаків, а не Іва, вихованого на "Дзядках", "Пану Тадеушу" і "Кво валіс", бо — більшості мають Українці (в оригіналі "русини"), а Іваї ближчий до мого мовою, значимий у цілм культурним рівнем ніж Іва. Заваловсе би, що цьому не дається зарплата. А від чого розум? Треба покористуватися "правом господаря" і завести такі права на українських землях, щоб вивести "Іваї" навіть не переходили, колиб їх було стільки, що Китайці. Доволі просто, хоч доволі владно "право господаря". Коли заваляло Польщу "вето" супроти власних представників, а тепер треба би завести "вето" супроти мільонів українських "Іваї". Коби так же можна зніщити право природи, на підставі якого рівні причини звичайно викликають однакові наслідки...

А все ж таки погляди буючого польського міністра, Станіслава Грабського, голошені на дальшу будучини, — з кінцем липня ц. р. побіває вповні нова теорія, голошена в першій дній серпня, а саме: зніщити всі розсадники українства, всі українські школи, "Рідну Школу", "Пласту", "Лугу" й інші, бо вони є підкадом до УВО.

З якого приводу виринула так напрасно ця негайна потреба радикальної польської політики супроти України?

Дні 30 липня 1930. Іва з Ходорово до Бірки поточивий влі, супроводжений одним поліцейським, який з власної волі зголосив конвоювати потчу, бо мав при цьому залагодити якусь особисту справу. Почта везла 55,000 золотих. В ліску "Дубина" вилетіло кількох людей і почали стріляти до поліцейського та до вівзника.

Поліцейський закривався, вівзник, якого не поцілено, вітік і дав знати поліції. Двох поліцейських прибігло на місце нападу й пустилося на коних,

бою: розбивав старі традиції, а вони мию держалися, брав з бою нові. Та що й казати. Ви питаете, чому я просто і ясно: не можна одначасно і борити конвенту і казати: не можна служити двом богам зараз. Мої одні, їх другі. А голівнішнє, що не знаю як і сказати вам, та і чи потрібно. І вні замовк.

— Все, що ви говорили, мені ясно... Взагалі ясно, деталі же маю час роздумати. Я вже не прохаю до вас, а просто питаю вас... я вам дуже, дуже спочуваю...

Зовсім зверююся...

Пташніце безбачення замовк. Тиша стояла. Величезні понахилили своє тіло, внаслідок хотіли обійняти і по-едати сіх двох людей, що сиділи тихо, замиславшись.

— Як хочете, як знаєте... Мене не потрібно казати про головішнє. Мені здається, що ми мусимо відноситься до одного з двоох безкошечно, і ми довіряємо. Віртеж мені, що знати мені потрібно усе, чисто усе...

Пташніце безбачення замовк. Тиша стояла. Величезні понахилили своє тіло, внаслідок хотіли обійняти і по-едати сіх двох людей, що сиділи тихо, замиславшись.

— Як хочете, як знаєте... Мене не потрібно казати про головішнє. Мені здається, що ми мусимо відноситься до одного з двоох безкошечно, і ми довіряємо. Віртеж мені, що знати мені потрібно усе, чисто усе...

Пташніце безбачення замовк. Тиша стояла. Величезні понахилили своє тіло, внаслідок хотіли обійняти і по-едати сіх двох людей, що сиділи тихо, замиславшись.

— Як хочете, як знаєте... Мене не потрібно казати про головішнє. Мені здається, що ми мусимо відноситься до одного з двоох безкошечно, і ми довіряємо. Віртеж мені, що знати мені потрібно усе, чисто усе...

Пташніце безбачення замовк. Тиша стояла. Величезні понахилили своє тіло, внаслідок хотіли обійняти і по-едати сіх двох людей, що сиділи тихо, замиславшись.

— Як хочете, як знаєте... Мене не потрібно казати про головішнє. Мені здається, що ми мусимо відноситься до одного з двоох безкошечно, і ми довіряємо. Віртеж мені, що знати мені потрібно усе, чисто усе...

Пташніце безбачення замовк. Тиша стояла. Величезні понахилили своє тіло, внаслідок хотіли обійняти і по-едати сіх двох людей, що сиділи тихо, замиславшись.

— Як хочете, як знаєте... Мене не потрібно казати про головішнє. Мені здається, що ми мусимо відноситься до одного з двоох безкошечно, і ми довіряємо. Віртеж мені, що знати мені потрібно усе, чисто усе...

родові. Та це наріз непорядних, непосидючих, злобних авантюристок. Понизав цілу масу книжок про свій революційний рух та одначасно підносить у своїх газетах як великий злочинний факт, що українська молодь залюбки розчитується в тій літературі.

Можуть собі Польки пускати погроз не знати як, можуть і будуть певно їх виконувати, — українського народу вони не заставлять до бездіяля, не заженуть його під спільний дах з Польками, тим більше, що ціла дотеперішня історія обох народів виказує, що вони себе взаімно виключають, а пропаст між ними не засипається, тільки навадки, поглиблюються з кожним днем. І мусять по-гланіювати й поширювати український нарід у власному інтересі самозбереження. Тому то для достатку матеріалу українським організаціям — працює інтенсивно "Рідна Школа". Тому її школи творяться й у таких селах, де є навіть порядні українські школи в місцевій державній школі. І цей розій, кончений для нашого наможення, може зломити хіба недовода матеріальних засобів, але колиб закралася байдужість і відчуженість між ріжні національні частини. Наразі цього не побояємося. Нема й ніяких познач, щоб та частина української школи й міграції, яка навчила обидувати, а не розбивати, могла втратити зрозуміння до ваги цієї хвилі, яка нахолодить. При наміреному зніщенні решток бодай з назви "українського" державного шкільництва, мусимо задалегідь подбати про засоби для поширення й утралення приватного шкільництва власним громадським коштом. У цьому ділі не слід викидати щобию вилейного року "Рідної Школи" (1931), але поробити підготовку, щоб ювілейний рік знаменувався зростом і скріпленням приватного шкільництва. Во-сь можна нам забрати; во-сь можемо створити наново, коли будемо мати варстативні виховання в наших руках. Натомість мусимо адекватно мати "Рідну Школу" хоби в підземелі, коли хочемо не по-сигнути нашу політичну мету, але загалом вдерватися як окрема сила в самозростаючу засаду. Ця самозростаюча засада, це мусить бути дотримуванням і для української міграції на найближчий час. Як байдужістю йде цілий польський народ на знищення України, так одначасно має моральні спричинники УВО. З цією ідеєю звертаються головною проти українських гімназій "Рідної Школи", "Пласту", "Лугу" й "Сокола", "Затрепні кернікі втрачали би у великій мірі свою силу, якби руська мова внаслідок до середніх шкіль разом з польською мовою".

Так отже яко нахилується до погрому проти українських інституцій, проти цілого організованого руху, безсмерно відновлюється клас "геїже на зніщені Русі". Та це велике питання, чи знищення українських установ причиною до винищення УВО на українських землях під Польщею, чи не розтривожа се цілого українського організму, чи не загнать навіть найспокійніших громадян в ряди тих, ка-кової У.В. Організації, які по польському осуді — вже зо сто разів буда нібито цим ковогні зніщені, а тут неможливо, немов яка стоголова повторя, показує себе загрозливо для спокійної польської держави. До війни кінців таких беззаставний фермент на двоох протилежних кінцях: у Мадриді та в Ірландії. Тепер стає думи по середній між ними точ-кави й викликає питання: чи тагрозиб будучини наслідки.

Від се додамо, що там, де ми, не менше жадливіми, як Українці мають осід, вони се землеросання в Італії, фермають для їх істайні слово осмент український.

На диво — нема між Польки-ми таких, які шамгалиб свій нарід, які прилдно показало, що Українці тільки наслідують ті методи, яких уживали Польки для добуття волі своему на-

родові. Та це наріз непорядних, непосидючих, злобних авантюристок. Понизав цілу масу книжок про свій революційний рух та одначасно підносить у своїх газетах як великий злочинний факт, що українська молодь залюбки розчитується в тій літературі.

Можуть собі Польки пускати погроз не знати як, можуть і будуть певно їх виконувати, — українського народу вони не заставлять до бездіяля, не заженуть його під спільний дах з Польками, тим більше, що ціла дотеперішня історія обох народів виказує, що вони себе взаімно виключають, а пропаст між ними не засипається, тільки навадки, поглиблюються з кожним днем. І мусять по-гланіювати й поширювати український нарід у власному інтересі самозбереження. Тому то для достатку матеріалу українським організаціям — працює інтенсивно "Рідна Школа". Тому її школи творяться й у таких селах, де є навіть порядні українські школи в місцевій державній школі. І цей розій, кончений для нашого наможення, може зломити хіба недовода матеріальних засобів, але колиб закралася байдужість і відчуженість між ріжні національні частини. Наразі цього не побояємося. Нема й ніяких познач, щоб та частина української школи й міграції, яка навчила обидувати, а не розбивати, могла втратити зрозуміння до ваги цієї хвилі, яка нахолодить. При наміреному зніщенні решток бодай з назви "українського" державного шкільництва, мусимо задалегідь подбати про засоби для поширення й утралення приватного шкільництва власним громадським коштом. У цьому ділі не слід викидати щобию вилейного року "Рідної Школи" (1931), але поробити підготовку, щоб ювілейний рік знаменувався зростом і скріпленням приватного шкільництва. Во-сь можна нам забрати; во-сь можемо створити наново, коли будемо мати варстативні виховання в наших руках. Натомість мусимо адекватно мати "Рідну Школу" хоби в підземелі, коли хочемо не по-сигнути нашу політичну мету, але загалом вдерватися як окрема сила в самозростаючу засаду. Ця самозростаюча засада, це мусить бути дотримуванням і для української міграції на найближчий час. Як байдужістю йде цілий польський народ на знищення України, так одначасно має моральні спричинники УВО. З цією ідеєю звертаються головною проти українських гімназій "Рідної Школи", "Пласту", "Лугу" й "Сокола", "Затрепні кернікі втрачали би у великій мірі свою силу, якби руська мова внаслідок до середніх шкіль разом з польською мовою".

Так отже яко нахилується до погрому проти українських інституцій, проти цілого організованого руху, безсмерно відновлюється клас "геїже на зніщені Русі". Та це велике питання, чи знищення українських установ причиною до винищення УВО на українських землях під Польщею, чи не розтривожа се цілого українського організму, чи не загнать навіть найспокійніших громадян в ряди тих, ка-кової У.В. Організації, які по польському осуді — вже зо сто разів буда нібито цим ковогні зніщені, а тут неможливо, немов яка стоголова повторя, показує себе загрозливо для спокійної польської держави. До війни кінців таких беззаставний фермент на двоох протилежних кінцях: у Мадриді та в Ірландії. Тепер стає думи по середній між ними точ-кави й викликає питання: чи тагрозиб будучини наслідки.

Від се додамо, що там, де ми, не менше жадливіми, як Українці мають осід, вони се землеросання в Італії, фермають для їх істайні слово осмент український.

На диво — нема між Польки-ми таких, які шамгалиб свій нарід, які прилдно показало, що Українці тільки наслідують ті методи, яких уживали Польки для добуття волі своему на-

родові. Та це наріз непорядних, непосидючих, злобних авантюристок. Понизав цілу масу книжок про свій революційний рух та одначасно підносить у своїх газетах як великий злочинний факт, що українська молодь залюбки розчитується в тій літературі.

Можуть собі Польки пускати погроз не знати як, можуть і будуть певно їх виконувати, — українського народу вони не заставлять до бездіяля, не заженуть його під спільний дах з Польками, тим більше, що ціла дотеперішня історія обох народів виказує, що вони себе взаімно виключають, а пропаст між ними не засипається, тільки навадки, поглиблюються з кожним днем. І мусять по-гланіювати й поширювати український нарід у власному інтересі самозбереження. Тому то для достатку матеріалу українським організаціям — працює інтенсивно "Рідна Школа". Тому її школи творяться й у таких селах, де є навіть порядні українські школи в місцевій державній школі. І цей розій, кончений для нашого наможення, може зломити хіба недовода матеріальних засобів, але колиб закралася байдужість і відчуженість між ріжні національні частини. Наразі цього не побояємося. Нема й ніяких познач, щоб та частина української школи й міграції, яка навчила обидувати, а не розбивати, могла втратити зрозуміння до ваги цієї хвилі, яка нахолодить. При наміреному зніщенні решток бодай з назви "українського" державного шкільництва, мусимо задалегідь подбати про засоби для поширення й утралення приватного шкільництва власним громадським коштом. У цьому ділі не слід викидати щобию вилейного року "Рідної Школи" (1931), але поробити підготовку, щоб ювілейний рік знаменувався зростом і скріпленням приватного шкільництва. Во-сь можна нам забрати; во-сь можемо створити наново, коли будемо мати варстативні виховання в наших руках. Натомість мусимо адекватно мати "Рідну Школу" хоби в підземелі, коли хочемо не по-сигнути нашу політичну мету, але загалом вдерватися як окрема сила в самозростаючу засаду. Ця самозростаюча засада, це мусить бути дотримуванням і для української міграції на найближчий час. Як байдужістю йде цілий польський народ на знищення України, так одначасно має моральні спричинники УВО. З цією ідеєю звертаються головною проти українських гімназій "Рідної Школи", "Пласту", "Лугу" й "Сокола", "Затрепні кернікі втрачали би у великій мірі свою силу, якби руська мова внаслідок до середніх шкіль разом з польською мовою".

Так отже яко нахилується до погрому проти українських інституцій, проти цілого організованого руху, безсмерно відновлюється клас "геїже на зніщені Русі". Та це велике питання, чи знищення українських установ причиною до винищення УВО на українських землях під Польщею, чи не розтривожа се цілого українського організму, чи не загнать навіть найспокійніших громадян в ряди тих, ка-кової У.В. Організації, які по польському осуді — вже зо сто разів буда нібито цим ковогні зніщені, а тут неможливо, немов яка стоголова повторя, показує себе загрозливо для спокійної польської держави. До війни кінців таких беззаставний фермент на двоох протилежних кінцях: у Мадриді та в Ірландії. Тепер стає думи по середній між ними точ-кави й викликає питання: чи тагрозиб будучини наслідки.

Від се додамо, що там, де ми, не менше жадливіми, як Українці мають осід, вони се землеросання в Італії, фермають для їх істайні слово осмент український.

На диво — нема між Польки-ми таких, які шамгалиб свій нарід, які прилдно показало, що Українці тільки наслідують ті методи, яких уживали Польки для добуття волі своему на-

родові. Та це наріз непорядних, непосидючих, злобних авантюристок. Понизав цілу масу книжок про свій революційний рух та одначасно підносить у своїх газетах як великий злочинний факт, що українська молодь залюбки розчитується в тій літературі.

Можуть собі Польки пускати погроз не знати як, можуть і будуть певно їх виконувати, — українського народу вони не заставлять до бездіяля, не заженуть його під спільний дах з Польками, тим більше, що ціла дотеперішня історія обох народів виказує, що вони себе взаімно виключають, а пропаст між ними не засипається, тільки навадки, поглиблюються з кожним днем. І мусять по-гланіювати й поширювати український нарід у власному інтересі самозбереження. Тому то для достатку матеріалу українським організаціям — працює інтенсивно "Рідна Школа". Тому її школи творяться й у таких селах, де є навіть порядні українські школи в місцевій державній школі. І цей розій, кончений для нашого наможення, може зломити хіба недовода матеріальних засобів, але колиб закралася байдужість і відчуженість між ріжні національні частини. Наразі цього не побояємося. Нема й ніяких познач, щоб та частина української школи й міграції, яка навчила обидувати, а не розбивати, могла втратити зрозуміння до ваги цієї хвилі, яка нахолодить. При наміреному зніщенні решток бодай з назви "українського" державного шкільництва, мусимо задалегідь подбати про засоби для поширення й утралення приватного шкільництва власним громадським коштом. У цьому ділі не слід викидати щобию вилейного року "Рідної Школи" (1931), але поробити підготовку, щоб ювілейний рік знаменувався зростом і скріпленням приватного шкільництва. Во-сь можна нам забрати; во-сь можемо створити наново, коли будемо мати варстативні виховання в наших руках. Натомість мусимо адекватно мати "Рідну Школу" хоби в підземелі, коли хочемо не по-сигнути нашу політичну мету, але загалом вдерватися як окрема сила в самозростаючу засаду. Ця самозростаюча засада, це мусить бути дотримуванням і для української міграції на найближчий час. Як байдужістю йде цілий польський народ на знищення України, так одначасно має моральні спричинники УВО. З цією ідеєю звертаються головною проти українських гімназій "Рідної Школи", "Пласту", "Лугу" й "Сокола", "Затрепні кернікі втрачали би у великій мірі свою силу, якби руська мова внаслідок до середніх шкіль разом з польською мовою".

Так отже яко нахилується до погрому проти українських інституцій, проти цілого організованого руху, безсмерно відновлюється клас "геїже на зніщені Русі". Та це велике питання, чи знищення українських установ причиною до винищення УВО на українських землях під Польщею, чи не розтривожа се цілого українського організму, чи не загнать навіть найспокійніших громадян в ряди тих, ка-кової У.В. Організації, які по польському осуді — вже зо сто разів буда нібито цим ковогні зніщені, а тут неможливо, немов яка стоголова повторя, показує себе загрозливо для спокійної польської держави. До війни кінців таких беззаставний фермент на двоох протилежних кінцях: у Мадриді та в Ірландії. Тепер стає думи по середній між ними точ-кави й викликає питання: чи тагрозиб будучини наслідки.

